

УДК 332.05:332.142(477.64)

Почерніна Н.В.

к.е.н., доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет

РОЛЬ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ В СТРАТЕГІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуті окремі напрями модернізації Запорізького регіону, проаналізовані деякі результати регіонального розвитку у 2012 році, визначено основні проблеми модернізації та шляхи їх подолання.

Ключові слова: стратегія, модернізація, регіональний розвиток.

Summary. Implementation of the strategy of modernization requires changes at both national and regional level. Positive results of region's modernization in 2012 are: the attraction of the foreign direct investments during the year is nearly five times more 2011; the extension of the technical and technological modernization and reconstruction of existing capacities of the industrial enterprises; the provision of state financial support to enterprises of the agro-industrial complex and the preparation of the 20 projects of creation of industrial parks in animal husbandry; the commissioning of the first stage of a wind power plant in the Priazov district and the first stage of the complex solar power plants in the Tokmak district; transfer of property SE «international airport Zaporizhzhya» to the communal property of the territorial community of the city of Zaporizhzhya; the implementation of measures to improve the system of housing management and provision of peoples of drinking water; the creation of regional perinatal centre.

However, the modernization effort in the region has faced in 2012 with a number of problems: the dependence on the foreign economic situation, the underdeveloped domestic market, increasing investment risks; low purchasing capacity of the population; insufficient level of development of infrastructure; growth of electricity tariffs, etc.

The need to overcome negative tendencies requires systemic actions aimed at deepening the processes of modernization at the regional level. Its main objective is to change the model of socio-economic development of the region, setting the economy on rails intensive outstripping growth through innovation and disclosure of investment potential.

Постановка проблеми. Курс України на модернізацію усіх сфер життя започаткував економічні та соціальні перетворення, кінцевим завданням яких є зростання конкурентоспроможності вітчизняної економіки та підвищення суспільного добробуту. Реалізація даної стратегії вимагає змін як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівні і, в свою чергу, сприятиме подальшому регіональному розвитку, оскільки «підґрунтям посткризового відновлення економічного зростання є створення умов для якнайшвидшого відновлення економік регіонів України» [2, с. 26]. У зв'язку з цим, питання реалізації напрямів модернізації розвитку в межах регіону вважається доцільним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку теорії регіонального розвитку присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів, таких як Аптекарь С.С., Буркинський Б.В., Воротін В.Є., Геєць В.М., Гранберг О.Г., Данилишин Б.М., Долішній М.І., Зайцева Л.М., Морозюк Н.С., Рибак В.В., Сологуб О.П., Прокопенко М.Д., Чумаченко М.Г. та інші.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є аналіз проблем та напрямів модернізаційних перетворень Запорізького регіону за результатами 2012 року. У зв'язку з цим визначені наступні завдання дослідження:

охарактеризувати окремі напрями модернізації соціально-економічного розвитку регіону в аспекті середньострокового планування;

проаналізувати результати регіонального розвитку у 2012 році;

визначити основні проблеми модернізації у Запорізькій області та шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року визначає основні соціально-економічні та суспільні трансформації, в рамках яких здійснюються певні модернізаційні зміни. Окремі напрями таких змін, окреслені у прийнятих на рівні області середньострокових програмах, наведені у таблиці 1 [1].

Позитивні результати модернізації 2012 року коротко можна звести до наступного:

Таблиця 1

Напрями модернізаційних перетворень регіону у 2012 році

	Пріоритетні напрями	Законодавчо-нормативна база середньострокового планування
1	Активна інвестиційна політика	Стратегія залучення інвестицій в економіку Запорізької області на 2009-2015 роки
2	Забезпечення стабільної роботи реального сектору	Пріоритетні напрями розвитку промислового комплексу Запорізької області на 2012-2017 роки
3	Розвиток сільського господарства та проведення земельної реформи	Програма забезпечення продовольчої безпеки Запорізької області на 2010-2015 роки; Комплексна програма інноваційно-інвестиційного розвитку агропромислового виробництва Запорізької області на 2012-2015 роки і на період до 2020 року
4	Енергетична безпека та енергозбереження	Програма підвищення енергоефективності Запорізької області на 2010-2015 роки; Програма модернізації комунальної теплоенергетики Запорізької області на 2011-2015 роки.
5	Розвиток регіональної інфраструктури	Програма будівництва, реконструкції і модернізації об'єктів інфраструктури соціально-культурного та екологічного призначення по Запорізькій області на період до 2016 року
6	Реформування житлово-комунального господарства	Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства Запорізької області на 2010-2014 роки; Програма «Молодій запорізькій родині – доступне житло» на 2013-2017 роки.
7	Реформа медичного обслуговування	Національний проект «Нове життя – нова якість охорони материнства та дитинства»; Програма боротьби з онкологічними захворюваннями в Запорізькій області на період до 2016 року.

1) у сфері інвестування: бізнес-місія в Республіці Індія; участь в інвестиційному форумі «Інвестиційний потенціал України» у регіоні Кансай (м. Осака, Японія) та у днів української економіки у Мюнхені; експертна оцінка інвестиційного клімату Запорізької області; підготовка 65 проектів на загальну суму 13,35 млн. грн. для участі у Всеукраїнському конкурсі проектів та програм розвитку місцевого самоврядування та реалізації проектів промислових зон; залучення протягом року прямих іноземних інвестицій на суму 179,8 млн. дол., що майже вп'ятеро більше показника 2011 р. [4, с. 32];

2) у промисловості: організаційно-правові перетворення та реорганізації на таких підприємствах як КП «НВК «Іскра» та ДП «Запорізький титано-магнієвий комбінат»; продовження технічної та технологічної модер-

нізації і реконструкції наявних потужностей із впровадженням енерго- та ресурсозберігаючих технологій, освоєння нових видів продукції на таких великих підприємствах як ПАТ «Мотор Січ», ПАТ «Дніпроспецсталь», ЗАТ «ЗЗРК», ДП «ЗТМК», КП «НВК «Іскра», ЗДП «Радіоприлад», ПАТ «Запорізький втомобілебудівний завод»; 4 місце області по Україні за обсягом реалізованої промислової продукції (78 млрд. грн.) [4, с. 33];

3) у сільському господарстві: надання державної фінансової підтримки підприємствам агропромислового комплексу на суму 10,3 млн. грн. (79,8 % від планових асигнувань), і обласної – 7 млн. грн.; виділення з обласного бюджету 1 млн. грн. на дотацію за приріст поголів'я великої рогатої худоби; збільшення на 1 млн. грн. у порівнянні з

2011 р. фінансування програми «Сільське подвір'я»; підготовка 20 проектів щодо створення промислових парків у галузі тваринництва;

4) у сфері енергозабезпечення: завершено реконструкцію енергоблоку № 1 ВП «Запорізька ТЕС» ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго»; впровадження на території 9 районів області 23 проектів теплової санації будівель бюджетної сфери, які фінансуються з державного бюджету в межах Кіотського протоколу на суму 50 млн. грн.; в межах проекту «Енергія біомаси» впроваджено проекти дегазифікації полігонів твердих побутових відходів на трьох територіях області з подальшим виробництвом з біогазу електричної та теплової енергії; введення в експлуатацію першої черги Ботіївської вітрової електростанції загальною потужністю 75 МВт (Приазовський район) та першої черги комплексу сонячних електростанцій потужністю 1,5 МВт (Токмацький район) [4, с. 34];

5) у сфері інфраструктури: виділення 770 млн. грн.. державних коштів на будівництво мостових переходів (в 6 разів більше, ніж у 2011 році); передача майна ДП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» у комунальну власність територіальної громади м. Запоріжжя; організація на 89 приміських маршрутах роботи автобусів, придатних для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями [1, с. 11];

6) у сфері ЖКХ: здійснення заходів щодо удосконалення системи управління житловим фондом, забезпечення стабільної роботи підприємств галузі, забезпечення населення якісною питною водою, модернізації систем теплопостачання та благоустрою населених пунктів;

7) у медичному обслуговуванні: обрано базовий для створення обласного перинатального центру лікувально-профілактичний заклад і профінансовано роботи станом на 01.01.2013 на суму понад 34 млн. грн., зокрема з державного бюджету - 32 млн. грн., з обласного - 2,1 млн. грн. [1, с. 19].

Однак, проведення модернізаційних заходів у регіоні стикнулося у 2012 році з низкою проблем. Серед них: значна залежність від зовнішньоекономічної кон'юнктури, нерозвинений внутрішній ринок, призупинення деякими інвесторами діяльності на тери-

торії Запорізької області внаслідок світової фінансової кризи; підвищення інвестиційних ризиків у зв'язку з суперечливістю та недосконалістю регуляторного законодавства у цій сфері; низька купівельна спроможність населення; недостатній рівень розвитку інфраструктури; зростання тарифів на електроенергію; несвоєчасне відшкодування ПДВ.

В результаті дії цих негативних чинників у 2012 році Запорізька область втратила деякі позиції. Так, обсяг промислового виробництва за 2012 рік порівняно з 2011 роком скоротився на 3,2 % (16 місце в Україні). Валова продукція сільського господарства за 2012 рік (17 місце в Україні) склала 80,8 % до рівня 2011 року. У порівнянні з відповідним періодом 2011 року зовнішньоекономічний оборот товарів зменшився на 5,4 %, у т.ч. обсяг експорту – на 1,5 % (за рахунок зниження експорту засобів наземного транспорту та чорних металів), обсяг імпорту – на 12,5 % (скорочення майже по всіх групах, за рахунок механічного устаткування і чорних металів). За обсягами експорту та імпорту область посідає відповідно 5 та 10 місце в Україні [3].

Однак, погіршення окремих показників розвитку регіону у 2012 році не повинно позначитись на реалізації стратегії модернізації. Тому серед завдань поглиблення модернізації економічної сфери Запорізької області слід виділити наступне:

- продовження модернізації електроенергетичної галузі шляхом подальшої реалізації проекту будівництва вітроенергетичних установок та реалізації інвестиційних програм енергопостачальних компаній;

- залучення регіону до реалізації інвестиційних проектів в агропромисловому виробництві, зокрема, в рамках Національного проекту «Відроджене скотарство»;

- посилення інформаційної та пропагандистської роботи щодо просування

- інвестиційного потенціалу області; першочергове виконання зобов'язань регіону в рамках угод з інвесторами з метою недопущення подальшого відпливу інвестицій;

- започаткування проектів міжрегіонального співробітництва з Дніпропетровською та Миколаївською областями у сфері сільсь-

когосподарського виробництва та розвитку альтернативної енергетики [4, с. 36];

- реалізація регіональної цільової програми «Питна вода Запорізької області» на 2012-2020 роки та Програми передачі гуртожитків державної власності у власність територіальних громад Запорізької області на 2012-2015 роки;

- продовження реалізації другої фази проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на суспільство – II»;

- продовження реалізації Програми заохочення народжуваності у Запорізькій області на період 2008 -2015 років.

Висновки. Необхідність подолання негативних тенденцій вимагає системних дій щодо поглиблення процесів модернізації на регіональному рівні. Її основна мета – змінити саму модель соціально-економічного розвитку регіону, перевести його економіку на рейки інтенсивного випереджального зростання за рахунок впровадження інновацій та розкриття інвестиційного потенціалу.

Список літератури.

1. Звіт облдержадміністрації щодо результатів реалізації у 2012 році Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року / Запорізька обласна державна адміністрація. - [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : <http://www.zoda.gov.ua/article/2074/zvit-oblderzhadministratsiji-shodo-rezultativ-realizatsiji-u-2012-rotsi-strategiji-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-period-do-2015-roku.html>
2. Модернізація України – наш стратегічний вибір : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2011. – 432 с. [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Poslannya_2011-96a56.pdf
3. Про підсумки соціально-економічного розвитку Запорізької області за 2012 рік / Запорізька обласна державна адміністрація. - [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : <http://www.zoda.gov.ua/news/18133/pro-pidsumki-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-za-2012-rik.html>
4. Стратегічний моніторинг розвитку регіонів у січні-грудні 2012 року / Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 2013. – 51 с. - [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_analit/monitoring_2012.pdf